

vergadering **C356**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 12 juli 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ann De Martelaer aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over hulp aan gevangenen met ernstig autisme – 3438 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de onterecht geïnde erfbelasting op verzekeringsgiften – 3624 (2021-2022)	5

VRAAG OM UITLEG van Ann De Martelaer aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over hulp aan gevangenen met ernstig autisme – 3438 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, het is de eerste maal dat ik op bezoek ben in deze commissie. Mijn biotoop is de commissie Welzijn waarin ik de thematiek rond personen met een handicap opneem. Vandaag maak ik het bruggetje naar deze commissie.

Eind mei bracht de krant het verhaal van een jonge man met een ernstige vorm van autisme, die na problemen tijdens zijn vrijwilligerswerk en na een schietincident gearresteerd werd door de politie. Het parket besliste om hem te laten opnemen in het arresthuis in Antwerpen. Na een incident met een cipier zou hij in een isoleercel zijn geplaatst. Toen het bericht in de krant kwam, verbleef hij daar al drie weken en was zijn familie radeloos.

Dit las ik in de krant en ik ben dan ook gaan kijken naar het filmpje over de arrestatie, dat toen circuleerde op sociale media. Zowel het krantenartikel als het filmpje deden me de wenkbrauwen fronsen over hoe er met mensen met autisme wordt omgegaan, het optreden tijdens de arrestatie en het opsluiten in de gevangenis.

Ondertussen zijn we een maand verder na het indienen van deze vraag en weet ik dat deze jongeman in vleugel F in de Begijnenstraat was opgenomen en dat dit de vleugel is voor mensen met psychiatrische problemen. Hij had een sobere cel met enkel televisie en toilet. Ik kreeg ook informatie van binnenshuis, van de directeur over de manier waarop hij werd opgevangen. Ik denk dat dat wel oké was. Ik zal niet vermelden hoe dat allemaal concreet is gebeurd, maar uit wat ik heb gelezen, denk ik dat het echt wel oké was en dat men heeft proberen te doen wat mogelijk was en zo goed mogelijk heeft proberen om te gaan met de familie.

Tijdens deze vraag om uitleg wil ik me niet focussen op de vraag of de media correct zijn geweest in hoe de situatie naar buiten werd gebracht. Ik laat dat voor wat het is.

Vanuit mijn interesse voor mensen met autisme, hun problematiek, hun omgeving, hun zoeken naar een plaats in onze samenleving deed ik wat onderzoekswerk en zo kwam ik terecht bij het Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden 2020-2025. Dat stelt in operationele doelstelling 3.2: "We investeren in de detectie van en het aanbod voor gedetineerden met een psychische en/of psychiatrische problematiek". Hierbij gaat ook aandacht naar autismevriendelijke gevangenschappen.

Krijgen politiemensen en gevangenispersoneel voldoende opleiding in het omgaan met mensen met autisme zodat een goede aanpak deze escalatie kan voorkomen?

Waarom wordt in situaties als deze niet onmiddellijk een beroep gedaan op de justitiële dienstverlening in de gevangenis?

Is er na het autiproject – dat heb ik in uw beheersplannen kunnen terugvinden – in West-Vlaanderen een actieplan opgemaakt? Waarom werd hier geen gebruik van gemaakt?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik heb helaas niets te zeggen over alles wat met opleiding van politiemensen en gevangenispersoneel te maken heeft. Dat moet u aan uw collega's die in de Federale Regering zitten, vragen. Ik vind het wel belangrijk dat ze de nodige opleiding krijgen.

Toen ik staatssecretaris voor Gelijke Kansen was, heb ik bijvoorbeeld opleidingen voorzien inzake seksueel geweld. Het is heel belangrijk dat zowel politiemensen als gevangenispersoneel opleidingen krijgen over hoe om te gaan met mensen met een handicap en breder ook met mensen met autisme. Dat vraagt een heel specifieke aanpak. Ik steun zeker die vraag, maar u moet zich daarvoor wenden tot de federale collega's. Ik kan veel doen, maar ik kan me moeilijk moeien met wat zich daar afspeelt.

Ik zal eerst meegeven hoe ik ernaar kijk. De gevangenen vandaag zijn gewoon geen plek om mensen met zo'n zware psychische en psychiatrische problematiek op te vangen en te behandelen. Deze mensen horen thuis in gespecialiseerde centra. Ik denk ook aan de problematiek van internering. Ook daar zien we dat mensen geïnterneerd moeten worden, maar dat ze helaas, omdat daar geen plaats is, in gevangenen terecht komen, terwijl ze daar eigenlijk niet thuishoren. Bij het verlaten van de gevangenis staan ze er meestal nog slechter voor dan ervoor. Dit zijn zaken die ik al meermaals heb meegegeven aan minister Van Quickenborne en minister Vandenbroucke. Op het vlak van internering zijn we nu met het federale niveau aan het kijken wat er nog kan gebeuren.

De forensisch psychiatrische centra zouden moeten worden opengesteld voor gedetineerden met psychische en psychiatrische problematieken zodat ze daar de nodige zorg kunnen krijgen en er op maat gewerkt kan worden aan recidivebeperking en re-integratie. Met de Vlaamse hulp- en dienstverlening is dit voor deze doelgroep met de huidige infrastructuur van de gevangenen quasi onmogelijk. Wanneer bovendien iemand, zoals de jongeman in kwestie, quasi 24 uur op 24 uur in de isoleercel verblijft, is het voor de diensten praktisch onmogelijk om de nodige begeleiding en hulp te voorzien.

Gelukkig kan hij sinds twee weken geleden terecht in een zorginstelling, waar hij wel een enkelband draagt en dus constant gemonitord wordt. Daar krijgt hij de nodige zorg voor zijn problematieken. Uiteraard loopt het gerechtelijk onderzoek intussen verder. Hij kan er ondertussen wel terecht, maar we weten allemaal dat er nog andere jongens in dezelfde situatie verkeren.

Om terug te komen op uw tweede vraag rond de dienstverlening in de gevangenen: er is een coördinatie van de hulp- en dienstverlening in de gevangenen. Voor meer info over het concrete aanbod dat de jongeman kreeg, moet ik u doorverwijzen naar mijn collega bevoegd voor Welzijn, want de acties die opgenomen zijn in het strategisch actieplan hulp- en dienstverlening vallen onder de bevoegdheid van mijn collega bevoegd voor Welzijn.

Wat de sensibilisering van het gevangenispersoneel rond de problematiek van autisme betreft, zijn – daar heb ik al naar verwezen – de federale ministers aan zet. Ik hoop dat ze hier werk van maken want dat is broodnodig.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Onlangs mochten we het verslag van het Rekenhof over hulp- en dienstverlening aan gedetineerden in onze mailbox ontvangen. De instelling in de Begijnenstraat in Antwerpen is een arresthuis, dus een gevangenis met beklaagden die zijn opgesloten in afwachting van hun proces. Volgens het rapport van het Rekenhof blijken ze het vrij goed te doen. Wat me wel opviel in het rapport, was dat er niets specifiek instond over autisme, geen woord.

De man in kwestie verblijft momenteel dus niet meer in de gevangenis maar in een zorginstelling. Hoe komt het dat hij initieel door de onderzoeksrechter of het parket, ondanks zijn problematiek, toch in een arresthuis geplaatst is? Was er geen tijd om een zorginstelling te zoeken? Was er geen plaats of geen geschikte voorziening? Heeft de rechter rekening gehouden met zijn beperkingen?

Ik meen uit uw antwoord op te maken dat alles wat concrete hulp- en dienstverlening betreft de bevoegdheid is van minister Crevits. Dan heb ik een concrete vraag. In welke mate overleggen jullie daarover met elkaar? Hoe zit het met de verhouding, de verantwoordelijkheid van u ten opzichte van de domeinen van minister Crevits?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil kort inpikken op dat verslag van het Rekenhof. Wij hebben dat ook bekeken en ik heb begrepen dat het in oktober in deze commissie besproken zal worden. Heel veel van de opmerkingen in dat verslag gaan over het vorige beleid.

We hebben afgesproken dat elke minister betrokken wordt bij dat plan rond de hulp- en dienstverlening in de gevangenis. Er zitten acties in van het domein Onderwijs, van mijn beleidsdomein, Justitie, maar ook van Welzijn. Die hulp vanuit Welzijn is natuurlijk het belangrijkste. Alle ministers hebben dus hun input gegeven en acties laten opnemen. Zij moeten die acties ook verder uitrollen en blijven daar zelf bevoegd voor. Volgend jaar volgt er een evaluatie van dat actieplan, dat we eerst in de regering zullen bespreken en vervolgens waarschijnlijk in het parlement.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Ik heb al heel veel geleerd door deze vraag en uw antwoord daarop. Als we één les uit deze casus moeten leren, is het dat de onderzoeksrechters of het parket geen zwakbegaafde autistische jongeren in een overbevolkte gevangenis moeten zetten. Ik denk dat dat de les moet zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de onterecht geïnde erfbelasting op verzekeringsgiften – 3624 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Steven Vandeput

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, eind mei raakte bekend dat de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL), niet van plan is om de erfbelasting terug te betalen die onterecht werd geheven op verzekeringsgiften waarbij het overlijden voor 31 december 2016 plaatsvond. Dat is gebleken uit een standpunt van 9 mei 2022, dat werd gepubliceerd op 31 mei 2022. Nochtans zou de Vlaamse Belastingdienst dat kunnen doen op grond van een arrest van het Hof van Cassatie.

Op basis van de interpretatie van de federale administratie werden in het verleden geen successierechten geheven op verzekeringsgiften. Door het schenken van een levensverzekering werd de begiftigde zelf de verzekeringsnemer. Er werden ook schenkingsrechten betaald, en er was dus geen sprake meer van een derdenbeding, waardoor er op de uitkering van de verzekering ook geen erfbelasting meer

betaald moest worden. Simpel gezegd: het was geschonken, dus het moest niet meer vererfd worden.

Maar, in tegenstelling tot die interpretatie van de federale administratie nam VLABEL op 12 oktober 2015 een ander standpunt in, namelijk dat er bij een dergelijke schenking wel sprake blijft van een derdenbeding. Op de uitkering van zo'n verzekeringsgift is volgens VLABEL dus wel degelijk erfbelasting verschuldigd, boven op de reeds betaalde schenkbelasting. Dit standpunt werd op 23 december 2016 decretaal verankerd voor overlijdens vanaf 1 januari 2017. Maar mijn vraag gaat dus over de gevallen voordien.

Drie erfgenamen van een dame die hen in 2013 meerdere levensverzekeringen schonk en overleed op 30 december 2016 contesteerden deze erfbelasting. Ze trokken naar de rechtbank en ook naar het hof van beroep in Gent, met als motivering dat de wettekst over de hele periode onveranderd is gebleven en dat men op grond van het vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel kon oordelen dat het standpunt op het ogenblik van de schenking van toepassing was. VLABEL was niet akkoord met het vonnis en stapte naar het Hof van Cassatie, dat de eerdere uitspraak bevestigde.

Ik refereerde er al aan dat in het nieuwe standpunt van 9 mei 2022 VLABEL erkent dat voor sterfgevallen tot en met 31 december 2016 de cassatiearresten van toepassing zijn. Maar het voegt eraan toe: "Voormelde rechtspraak en het daarmee in overeenstemming gebrachte standpunt worden niet aanzien als een nieuw gegeven en kunnen dus geen aanleiding geven tot ambtshalve ontheffing." Anders gesteld: er wordt niets terugbetaald, en de schenkingsbelasting én erfbelasting zijn van toepassing.

VLABEL baseert zich daarvoor op een artikel in de Vlaamse fiscale wetgeving dat stelt dat een nieuw rechtsmiddel of een wijziging van jurisprudentie niet als een nieuw gegeven wordt beschouwd. De belastingdienst alludeert erop dat de cassatiearresten een wijziging van jurisprudentie inhouden, wat niet het geval is. De federale fiscale administratie hanteerde immers altijd al het standpunt dat verzekeringsgiften belastingvrij waren. Er zit dus een discrepantie in de visie van de federale en de Vlaamse ambtenaren. Het federale standpunt werd daarin gevolgd door de rechtsleer en de rechtspraak van het hof van beroep in Gent. Dat wordt bevestigd door een aantal specialisten ter zake.

Hoe dan ook mag er mijns inziens van een overheidsinstelling worden verwacht dat zij rechterlijke uitspraken respecteert. Het kan niet de bedoeling zijn dat VLABEL belastingplichtigen verplicht om dure en langdurige gerechtelijke procedures te voeren om te krijgen waar ze recht op hebben.

Mijn vraag, minister, is of u dit dossier kent en daarin een positie hebt, en of u mij wegwijs kunt maken hoe wij ten opzichte van deze casus – of wetgeving – moeten staan?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Smeyers, ik heb u daarnet gezegd dat ik u een heel kort antwoord zou bezorgen, en dat is eigenlijk gewoon de vraag of we dit ergens in september of oktober kunnen hernemen. Ik krijg die vraag telkens nadat er een antwoord is voorbereid. Het antwoord dat ik heb gekregen, is volledig juist, maar ik wil me daar verder over informeren. Ik weet dat er voor de vragen van de parlementsleden altijd hier en nu een oplossing moet zijn maar het lijkt me beter om dit eens van dichtbij te bekijken. U bent trouwens ook jurist dus u weet dat het niet altijd even eenduidig en gemakkelijk is. Ik zou dan ook graag tijd krijgen om daar eens door te gaan. Voor mijn part mag die vraag opnieuw worden gesteld in september of oktober of vroeger, als we tijdens de vakantie moeten

samenkomen – u weet dat we daar geen enkel probleem mee hebben, mijnheer Rzoska – maar ik wil graag wat meer tijd om dit samen met de administratie van dichterbij te bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, in tegenstelling tot wat u zou vermoeden van de parlementsleden, ben ik in elk geval een parlements lid dat gerust op lange termijn durft te denken. Ik vind het dus zeker geen probleem dat u zegt dat u die vraag, die een algemene vraag is en dus niet is gesteld naar aanleiding van één problematiek binnen de fiscale wetgeving, terdege en grondig wilt bekijken om dan met een misschien nog meer onderbouwd antwoord naar het parlement te komen, ware het niet dat ik daarvoor mijn namiddag in deze commissie spendeer, maar dat hoeft niet in het verslag. *(Gelach. Opmerkingen)*

We zullen dat op lange termijn bekijken, minister.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers, u overlegt het beste met de minister over hoe we verdergaan. Eventueel kunt u nu uw vraag schriftelijk herwerken en ze opnieuw stellen tijdens een volgende vergadering. Maar aangezien we de vraag om uitleg hebben behandeld, is ze eigenlijk afgehandeld. *(Opmerkingen van Sarah Smeyers)*

U zult ze dus opnieuw moeten indienen. De beste manier om tot uitsluitel te komen voor deze casus, lijkt me om de vraag alsnog schriftelijk in te dienen waarbij de minister ook een termijn heeft om het antwoord te geven. Vervolgens kunt u in september uw vraag om uitleg opnieuw indienen. *(Opmerkingen van Sarah Smeyers. Opmerkingen van minister Matthias Diependaele)*

De minister zegt dat hij er ook heel graag over wil debatteren. Als u uw vraag dus opnieuw stelt, en een komma anders zet, dan zal ik in gedachten houden dat u vandaag eigenlijk geen inhoudelijk antwoord hebt gehad.

Sarah Smeyers (N-VA): Ik zal u daar dan ook nog eens attent op maken wanneer ik die vraag indien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.